

Cena posamezni štev. 1 Din 50 p.

Rokopisi se ne vračajo.

DRŽAVNI

Izhaja enkrat na mesec.

Poštni čekovni račun štev. 12450.

UPOKOJENEC

Glasilo državnih upokojencev in upokojenk v Sloveniji.

V Mariboru, dne 25. marca 1929.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ob bregu 14.

Dani se!

Ne obupaj! Ne izpusti rešilne vrvice! Pomoč se bliža!

Eno najagilnejših društev drž. upokojencev izven Slovenije je »Društvo umirovljenika« v Sarajevu, ki v svojem mesečno dvakrat izhajajočem glasilu »Glasnik umirovljenika« prinaša jako zanimive članke, obravnavajoče vsa važna vprašanja upokojencev sploh. Št. 4 z dne 15. II. t. l. prinesla je izborna »Predstavka« »Njegovemu Veličanstvu kralju«. Četudi ima »Glasnik Umirovljenika« v Mariboru žalibog jako malo naročnikov, se je naglo razširila vest o izborni spomenici. Pojavilo se je mnogo osobito staroupokojencev, ki bi radi čitali omenjeno glasilo. Mnogi so baje v Sarajevu naročali dotično številko a pomotoma dobili št. 5.

Da ustrezemo želji naših članov porazred čitanja vredne predstavke, objavljamo ne le isto, ampak tudi na naše društvo naslovljeno pismo navedenega dru-

štva št. 636/29 z dne 13. III. t. l. Iz tega dopisa je razvidno, da smo bili v tem velevažnem vprašanju v stiki z vsemi večjimi društvi upok. izven Slovenije — seveda tudi z društvi drž. upokojencev v Ljubljani. Živahneje smo pa dopisovali le z »Društvom b. h. Umirovljenika v Sarajevu«, »Društvom upokojenih javnih nameščencev za Slovenijo v Ljubljani« in »Savezom javnih namještenika in umirovljenika u Zagrebu«.

Na opazko velecejenega bratskega društva v Sarajevu poročamo, da je tudi naše društvo poslalo svojo spomenico naravnost vsem merodajnim mestom v Beograd, obenem pa je ena cirkulirala od društva do društva v sopodpis.

S temi besedami smo večkrat spodbujali k vstrajnosti skrajno obupane tovariške. Uredništvo.

Br: 633/929.

Sarajevo, dne 13. marta 1929.

Društvo državnih upokojencev in upokojenk za Slovenijo, Maribor.

Od Saveza javnih namještenika i umirovljenika u Zagrebu stigla nam je jučer Vaša predstavka od 20/II. o. g. na Ministarski Savjet.

Mi smo tu predstavku nakon potpisa danas odpremili Društvu Umirovljenika u Split.

Veoma nam je drago, da ste i Vi istupili, jer se nadamo da će Vaša predstavka našu, o kojoj ste bez sumnje saznali iz »Glasnika Umirovljenika« od 15/II. o. g. ne samo poduprijeti, nego i cijelu stvar pospješiti.

Razlog zašto mi sa našom predstavkom nismo pošli istim putem (cirkularom), kojim Vi jest taj, što vidite, kako smo i mi već iskusili, stvar veoma dugo traje a bila je hitna, jer se faktički u

Beogradu radi na poboljšanju stanja staropenzionera.

Mi smo se kako ste svakako opazili, stavili na stanovište prava i to stanovište veoma energički zastupali pred gosp. ministrom - predsjednikom, ministrom pravde i ministrom finansija. Svuda su nam priznali da je naše stanovište potpuno opravdano i mi smo doista dobili dojam, da će mu se udovoljiti. Kako smo obavješteni faktički se na riješenju našeg pitanja već i radi.

Na rimsku konvenciju nismo se htjeli pozivati, jer ona kod nas uopće nije ratificirana, a na koncu nisu ju primjenile ni druge države. Dotična odredba je u ostalom i dosta nejasna, a svakako je posve bezizgledno, da bi mogla u smislu naših zahtjeva doći do primjene. Ako smo se u našim dosadanjim raspravama u »Glasniku Umirovljenika« na nju ipak pozivali, činili smo to samo radi oportuniteta.

Upravo ovih dana donio nam je jedan naš drug iz Beograda vijest, da je naša

stvar na dobrom potu i da će u nedalekom vremenu biti riješena.

Drugarski Vas pozdravljamo:

Josip Meštrič s. r.
finans. nadsavjetnik u p.

Jedan prepis naše predstavke prileži.

Vaše veličanstvo!

U ime svih, koji su svoju mladost i svoje muževno doba — najbolje godine svog života — časno proveli u službi svog naroda te koji su pod svoje stare dane izvrgnuti teškim nevoljama obračamo se Vašem Veličanstvu.

U ponoru bijede, u kojem zdvajaju, već su mnogi podlegli, neki dapače skončali samoubijstvom, a ostali se bore najočajnijom borbom, da sebe i svoje obrane od propasti.

Obračali smo se dosada na sve faktore u državi, a našavši u našim premnogim uzaludnim naprezanjima uvijek i svuda samo zatvorena vrata, dižemo svoj glas pred prijestoljem našeg Kralja, svog zadnjeg utočišta i svoje zadnje nade.

Ne molimo ništa, nego samo ono, što je utemeljeno na zakonima pravde, pravičnosti i čovječnosti, pa smo za to tvrdo uvjereni, da će nas Vaše Veličanstvo, ocijenivši blagonaklono naša razlaganja, dobrotivo udostojati svoje milosti.

Vaše Veličanstvo!

Odnos između države i državnih službenika po pravnom shvatanju utemeljen je na jednoj dvostrano obvezatnoj pogodbi i to između svakog pojedinog državnog službenika s druge strane. Sadržaj te pogodbe sastoji se u glavnom u tom, da se državni službenik podvrgava onim propisima, koje je državna uprava za namještenje i službovanje u njejoj službi postavila, dočim je država obvezana da će mu za vremena njegovog aktivnog službovanja plaćati u tim propisima određene prinadležnosti, a za slučaj prestanka aktivne državne službe, zajamčuje mu, u koliko budu ispunjeni za to postavljeni uslovi, izvjesnu primjenu opskrbu (mirovinu, penziju).

Princip u pogledu određivanja prinadležnosti aktivnih činovnika jest, da one treba da budu odmjerene prema važnosti posla, što ga državni službenik vrši, ali na svakj način da moraju biti prilagodene svakovrednim prilikama življenja, one moraju dakle i najnižem državnom službeniku dostajati za egzistenciju. Sukcezivni porast tih prinadležnosti tekom službenih godina, samo je nagrada za veću sposobnost, što ju je državni službenik stekao, za veći djelokrug, veće dužnosti i veću odgovornost, što državni službenik postepeno zauzima. To napredovanje u prinadležnostima uključeno je također u pogodbi, koja je između države kao poslodavca i državnog službenika kao namještenika sklopljena.

Što se pak tiče opskrbe (mirovine, penzije), to se njena visina — i to ne samo u državnoj, nego i u privatnoj službi — principijelno ravna prema tome, da li je ta služba iscrpila ili nije iscrpila svu radnu snagu dotičnog službenika, pa za to ona doduše diferira prema godinama službe, ali na svaki način slijedi već iz samog pojma opskrbe, da onaj temelj, na kojem se ona odmjeruje, mora također odgovarati svakovremenim prilikama življenja. Na tom stanovištu stoji i moderna pravna nauka te se pozivamo na mišljenje pokojnog našeg znamenitog univerzitetskog profesora Š. Egersdorfera, koji je naučavao: »Država je obvezana prema činovniku na opskrbu, a ne samo na pripomoć, pa zato mora država razmjerno povisivati mirovine, ako one uslijed poskupljenja životnih sredstava postanu nedostatne«.

To znači, da penzija ne može biti jedna stalna nepromjenljiva renta, nego kakogod se prema životnim prilikama mijenjaju prinadležnosti aktivnih službenika — temelji penzija — tako treba da se mijenjaju i penzijske prinadležnosti.

Mišljenje, da jedamput odmjerene penzije moraju ostati konstantne i da ih država sorazmjerno pogoršanim prilikama življenja nije dužna poboljšavati, nije dakle ispravno, a nastalo je i moglo je nastati samo uslijed toga, što su se prilike prije svjetskog rata bile kroz decenije jednake; te niti se je mijenjanje tražilo, niti je za to bilo potrebe.

Neispravnost tog mišljenja postaje u ostalom još jasnija, kad se uzme u vid, da će aktivne prinadležnosti, ako se prema eventualno poboljšanim prilikama življenja nađu s njima u nerazmjeru, svakako biti primjereno snižene te da nema sumnje, da će se u tom slučaju, i to posve opravdano, snižiti i penzije, koje su na temelju dotičnih aktivnih prinadležnosti odmjerene, jer bi se inače mogao desiti anomalni slučaj, da aktivni državni službenici imaju manji dohodak od penzionisanih u istom rangu i sa istim službenim godinama.

Svaki put, kadgod je državna uprava regulacijama povisivala prinadležnosti

aktivnim državnim službenicima, predležali su posve isti razlozi, da se naprama penzionerima jednako postupa, te nije bilo u skladu niti sa pravom penzionisanih državnih službenika, niti sa obvezama države, što ih je gore spomenutim službovnim ugovorom preuzela, kada je iz dosadanih regulacija službeničkih prinadležnosti, a naročito iz regulacije provedene Zakonom o Činovnicima od 31. jula 1923. isključila ranije penzionisane državne službenike.

Jednako je protupravno postupala, kad je zapostavila državne penzionere prigodom regulacija dodataka na skupoću.

Uredbom o prevođenju krunskih penzionera na dinarske penzije od 1. jula 1927., D. R. Broj: 88.808 te protupravnosti nisu ni izdaleka popravite, jer su krunski penzioneri tom uredbom samo izjednačeni sa onim penzionerima, kojima su penzije odmjerene na temelju nedostatnih prinadležnosti, što su bile ustanovljene Zakonom od 14. marta 1922.

Dosadanje postupanje državne uprave naprama državnim penzionerima ne može se međutim samo sa pravom, ono ne odgovara ni socijalnoj pravednosti niti čovječnosti, koje imperativno zahtijevaju, da se naprama svim državnim službenicima primjenjuje jednako postupanje, te čijim je načelima protivno, da po svoj narod zaslužni, u njegovoj službi ostarjeli službenici pod kraj svoga života moraju boraviti najteže dane u svojoj državi.

Nije i ne može biti pravo, niti je u skladu sa tim načelima, da jedni državni penzioneri, koji su kasnije penzionisani imaju koliko toliko obezbijeđenu ako i skromnu egzistenciju, a drugi, koji su služili isto tako vjerno i pošteno, da ni krivi ni dužni, nego samo za to, jer su ranije penzionisani, skapavaju u bijedi.

To ti službenici svog naroda nisu zaslužili! Nisu zaslužili, jer su svom narodu dali sve što su mu mogli dati, jer su mu služili, predano, pošteno, savjesno, vjerno i nesebično, uvijek u čvrstoj vjери, da će im, kada budu u toj službi iznemogli, biti opstanak primjereno osiguran, a nisu ni pomisliti mogli, da će pod svoju staru glavu biti po nepravdi zapostavljeni i odnemareni, te da će sa svojima stradavati u neopisivoj nevolji, ginuti od gladi i svoju bijedu skončavati samoubijstvima.

Opravdanost gore izloženog stanovišta dokazuju i primjeri drugih kulturnih država: Francuske, Njemačke, Italije, Austrije, Čehoslovačke i Mađarske, koje su poboljšavajuć regulacijama prinadležnosti aktivnih državnih službenika u izdašnoj i jednakoj mjeri, paralelno poboljšale i prinadležnosti svih ranije penzionisanih državnih službenika.

Opravdanost tog stanovišta uviđao je napokon i Zakonodavni Odbor Narodne Skupštine prigodom raspravljanja projekta Zakona o Činovnicima godine 1923, te su od tog odbora kao članovi 239. i

240. bili prvobitno primljene, ali su iz projekta u posljednjem momentu, pred samim izglasavanjem zakona u plenumu tjesnogradno eliminirane slijedeće odredbe:

»Oni, koji su penzionisani prije 1. augusta 1914. godine ili koji su penzionisani po navršenju 20 godina efektivne službe ili koji su u času obnarodovanja ovog zakona već navršili 60 godina života, prevešće se na penzijske prinadležnosti po ovom zakonu bez revizije, prema godinama službe i prema položajima, sa kojih su penzionisani.

Oni, koji su penzionisani poslije 1. augusta 1914. ili koji su u času penzionisanja imali manje od 20 godina efektivne službe ili koji su u času obnarodovanja ovog zakona imali manje od 60 godina života, imaju se podvreći reviziji u pogledu njihove sposobnosti za službu.

Reviziju će vršiti državna ljekarska komisija onog nadležstva, čijem resoru pripadaju. Onaj za koga komisija nađe, da je duševno ili tjelesno nesposoban za službu, prevešće se na penzijske prinadležnosti po ovom zakonu, prema godinama službe i prema položaju sa koga je penzionisan.

Oni, koji se nađu sposobni, pozvaće se u roku od šest mjeseci od komisijskog pregleda na službu, koja odgovara njihovom položaju, u koliko bude praznih mjesta. Ko se ne bi odazvao pozivu na službu ne prevodi se na penziju po ovom zakonu. Oni, koji se odazovu, pa u nedostatku praznih mjesta ne dobiju službu, a tako i oni, kojima iz istog razloga nije ni upućen poziv u zakonskom roku, prevode se po ovom zakonu, prema godinama službe i prema položaju, sa koga su penzionisani. U daljem roku od pet godina, kako se budu mjesta upražnjavala, pozivaće se i oni, kojima nije poziv upućen, pa ako se ne odazovu, vратиće se od dana, kad im je stigao poziv, na staru penziju osim, ako ne budu već navršili 60 godina života, odnosno ne budu opet postali nesposobni za službu, što se ima dokazati na način propisan ovim zakonom. Poslije roka od pet godina nema više revizije.

Porodicama državnih službenika građanskog i vojnog reda i kojima je penzija proračunata prije obnarodovanja ovog zakona, povećavaju se penzije za 200% sa pravom dodatka na skupoću po zakonu o tim dodacima, koji će se regulisati prema dodacima aktivnih činovnika, a važiće i za nove porodične penzije«.

Vaše Veličanstvo!

Premilostivi naš Kralju!

Predstoji revizija Zakona o Činovnicima. Vašem Veličanstvu najvjerniji i najodaniji bivši državni službenici smjerno mole, da bi Vaše Veličanstvo po Kraljevskoj svojoj milosti udostojalo odrediti, da bi se gornji predložj povodom te revizije ozakonili. Tim će se ne samo naprama starim državnim penzionerima, koji tu blagodat i onako neće više dugo

uživati, jer smrt gleda u kuću njihovu i uzima jednog za drugim, ispraviti teška jedna nepravda, nego će se uslijed vraćanja u službu oprobanih, vrijednih i sposobnih sila postići i toliko nužni popravak državne administracije te također i olakšanje finansijskih tereta države.

Neka Bog poživi i blagoslovi Vaše Veličanstvo i cijeli Kraljevski Dom!

Društvo Umirovljenika.

Tajnik:

Predsjednik:

Jovo Labus s. r.

Josip Meštrić s. r.

žand. narednik u p.

finans. nadv. u p.

Državnim uradnikom in upokojencem,

ki bolehajo na želodcu, črevih ter drugih prebavilih ali potrebujejo oddiha, priporočamo, da posetijo zdravilišče Rogaška Slatina, biser naše ožje in širše domovine.

Najboljši čas za uspešno in ceno zdravljenje je maj, junij in september.

Kljub največji udobnosti odrejene so najnižje cene, pri katerih imajo državni uradniki in upokojenci ter njihove družine v gori navedenem času t. j. od 1. maja do 16. junija in od 1. septembra dalje 50% popusta.

Izrabite to ugodno priliko ter si uredite temu primerno svoj letni dopust.

Prospekte razpošilja brezplačno ravnateljstvo zdravilišča Rogaške Slatine.

Zdravilišče Rogaška Slatina.

Nabavljalna zadruga v Mariboru.

»Jutro« piše:

Poleg delavstva je uradništvo v Mariboru in njega bližnji okolici zelo važen faktor javnega življenja. Zlasti po prevratu so se vrste državnega in pozneje še samoupravnega uradništva pomnožile, posebno odkar je naše mesto sedež velikega županstva in nekaterih drugih višjih uradov.

Iz znanih vzrokov je takoj po prevratu nastopila med uradništvom huda kriza. Veliko število novodošlih uradnikov ni dobilo ne stanovanj niti ni zmoglo visokih izdatkov za preživljanje sebe in svojih družin. Ni čuda, da se je ravno pri nas prav zgodaj pojavila in tudi v precejšnji meri uveljavila misel samopomoči, ki jo je naravnost diktirala realna nujnost.

Takoj prve mesece je bila centrom samopomoči uradniška menza, ki je omogočala stotinam slovenskih uradnikov skozi dolga leta bivanje v Mariboru in ki še sedaj blagodejno vrši, dasi že v bistveno drugačnih razmerah, svojo nalogo. V njo so se zatekale uradniške družine, ki si še niso mogle ustanoviti lastnega gospodinjstva. Kakor hitro pa se

jim je to posrečilo, je postala aktualna nakupovalna organizacija, ki se je polagoma razvila v močno nabavljalno zadrugo, ki se po sedanji organizaciji imenuje »Zadruga državnih uslužbencev za nabavljanje potrebščin«.

Kakor je razvidno iz poročil na občnem zboru, ki se je te dni vršil, je mariborska nabavljalna zadruga ena največjih in najbolj uspevajočih v vsej državi. Koncem preteklega poslovnega leta je imela 1556 članov. Njen celokupni promet je znašal 8 milijonov sedem sto tisoč dinarjev, čisti dobiček pa nad šest stoosemdesetisoč Din. To so številke,

pred katerimi dobi vsakdo upravičen respekt. Zadruga ima svoj lastni dom, v katerem ima poleg krasne prodajalnice še točilnico, skladišča in pisarne. Lansk leto si je nabavila tovorni avto. Svojim članom preskrbuje vse potrebščine, tudi kurivo in razen luksuznih stvari članstvo lahko vse pri njej nabavi.

Iz nabavljalne zadruge sta v zadnjem času izšli dve novi: Kreditna zadruga in Stanovanjska zadruga. Ako bosta imeli vsaj nekaj takih uspehov kakor njih matičica, bo upravičen njun obstoj.

Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev

v lastni hiši

r. z. z o. z.

v lastni hiši

v Mariboru, Rotovski trg št. 2

nudi svojim članom najboljše ugodnosti pri nakupu specerijskega, delikatesnega in manufakturnega blaga kakor tudi kuhinjske posode in kuriva.

Zajtrkovalnica

vhod Lekarniška ulica 6, nudi prvovrstna vina in mrzle prigrizke. Odprta je tudi ob nedeljah in praznikih dopoldne.

Zdravilišče Rogaška Slatina

Najlepše in najbolj moderno urejeno zdravilišče kraljevine SHS. — Svetovni zdravilni vreli: **Tempel, Styria, Donat.** — Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bolezni, bolezni srca, ledvic in jeter.

Sezona: Maj—september

Sezona: Maj—september

Cene zmerne. V pred- in posezoni znaten popust. Koncertira vojaška godba. Največja udobnost. Radio. Prometne zveze ugodne. Zahtevajte prospekte.

Ravnateljstvo zdravilišča Rogaška Slatina.

Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev

v Celju, Prešernova ulica 10

v poslopju starega okrožnega sodišča

vabi vse državne uslužbence in upokojence, da pristopijo k zadrugi kot člani.

Svoji k svojim!

Cene konkurenčne.

Društvene vesti.

a) Članarina in naročnina skupaj mesečno Din 2.—, pristopnina za nove člane torej samo enkrat Din 3.— Plačuje se polletno naprej. Kdor zmore prositi mo celoletno vnaprej!

b) Skaza F. Oprostite, jako mi je žal, da v tem imenu vidite sebe. Imamo z Vašim imenom več članov: Ferdota, Franca in Frid. — Erh. Celje: Poročamo na cenj. vprašanje z dne 14. II. t. l., da ste za leto 1926 plačali Din 24.— (24). — 34 Šušterič Fr. prejeli 30. I. Din 60.— plačano torej do 1. VII. 29. Hvala.

c) Odborova seja v nedeljo 14. aprila ob 10. uri.

č) Krožek upokojenega učiteljstva: redni mesečni sestanek v Narod. domu v četrtek 4. aprila.

d) Prošnja: prijatelje našega glasila prosimo za dopise.

Staro- in novoupokojenec.

Zadnja številka »Državni upokojenec« objavlja prošnjo na kralj. ministrski svet, tičoč se izenačenja pokojnih staro- z novoupokojenci. Z vsebino te prošnje se strinjamo vsi staroupokojenci in bi bilo želeli, da bi imela gori navedena akcija dober uspeh. Dovolite mi, da navedem k omenjenemu slučaju »nadsvetnik in njegov sluga« še en primer iz mojega življenja, ki jasno kaže krivico katero trpe stari napram novoupokojencem.

Sedela sva skupaj na ljudskošolski klopi. Izstopivši iz tretjega razreda se je šel učiti čevljarstva. Pa mu ni ugajalo. Pustil je trinožni stolec ter postal naveden delavec pri železnici. Ker je bil uporaben, je sčasoma napredoval in postal naposled železniški čuvaj in kot tak bil leta 1925 po novem zakonu upokojen. Jaz pa sem dalje študiral ter vstopil nato v državno službo. Napravil sem tri strokovne izpite ter postal predstojnik velikega urada, kot rezervni častnik pa kapetan I. kl. Po 43 letnem brezhibnem službovanju sem šel leta 1921 v pokoj. V kraju, ki sem ga pozneje izvolil za svoje bivališče, sem našel svojega nekdanjega sošolca, tudi kot penzionista.

Toda glej! Upokojeni železniški čuvaj uživa enako veliko penzijo kot državni višji uradnik z zlatim ovratnikom in bivši višji oficir. Vrh tega ima moj sošolec še stalno režijsko karto za celo državo. Ne zavidam svojemu nekdanjemu sošolcu te penzije a vendar se ne morem ubraniti, bridkega občutka, da se godi meni in premnogim drugim krivica. Dal Bog, da bi akcija, ki so jo začeli težko prizadeti staroupokojenci, uspela. Saj je tudi želja našega presvitlega kralja, da se ta krivica popravi.

J. K., višji davč. upravitelj v p.

Telefon številka 16

Ustanovljena l. 1889

Poštni ček 10.533

Mestna hranilnica ljubljanska

Stanje vložnega denarja nad 300 milijonov dinarjev

(Gradska štedionica)

Ljubljana

Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja nad 1200 milijonov kron

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti. — Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občinski denar. — Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

Hranilnica daje posojila po nizki obrestni meri na posestva in menice

KAMNOSEŠKA INDUSTRIJSKA DRUŽBA

Celje,

Razlagova 7

Telefon 67

Ustanovljena 1906

Lastni kamnolomi

Izdeluje vsakovrstne nagrobne spomenike iz marmorja, granita, sijenita itd., nagrobne plošče in okvirje, garniture za spalne in jedilne sobe, obzidne plošče, mozaik in vsa v kamnoseško stroko spadajoča dela. Prodaja tudi na

PODRUŽNICA

V TRBOVLJAH

Telefon 67

mesečne obroke. Stalno velika zaloga spomenikov od najpreprostejše do najmoderneje oblike. Zahtevajte načrte in proračune.

Konkurenčne cene! — Ugodni plačilni pogoji!

Ustanovljeno leta 1810

Ustanovljeno leta 1810

Veletrgovina z železnino

D. Rakusch, Celje

priporoča svojo bogato zalogo hišnih in gospodarskih predmetov, posode in vsakovrstnega orodja.

Poseben oddelek za stekleno blago in porcelan.